

KOMMUNLEDNINGSKONTORET
David Andersson

Ökad insyn i fristående skolor (SOU 2015:82)

Bakgrund

Täby kommun har ombetts att lämna kommunens synpunkter på de författningsförslag som behandlas i utredningen om offentlighetsprincipen i fristående skolor. Synpunkterna ska gälla betänkandet av *Ökad insyn i fristående skolor*. Regeringen beslutade den 19 juni 2014 att uppdra åt en särskild utredare att lämna förslag om hur offentlighetsprincipen i praktiken kan införas i fristående skolor, resultatet är betänkandet *Ökad insyn i fristående skolor* (SOU 2015:82)

Bakgrunden till utredningen är den sexpartiöverenskommelsen inom ramen för friskolekommittén som presenterades i maj 2013. Enligt nuvarande reglering är allmänhetens rätt till insyn i en skola beroende av huvudmannskapet. Huvudmännen för de fristående skolorna är, till skillnad från de kommunala huvudmännen, inte skyldiga att tillämpa offentlighetsprincipen.

Införs offentlighetsprincipen i fristående skolor påverkar detta invånarnas möjlighet att ta del av handlingar som i och med lagändringen blir offentliga. I förslaget kommer fristående huvudmän att jämföras med myndigheter vilket innebär att beslut gällande allmänna handlingar inom verksamheten då kan överklagas.

Skollagen (2010:800)

Förändringarna i skollagen är begränsade. Det handlar främst om en skrivning som är borttagen ur flera paragrafer om att kommunen ska tillgodose allmänhetens behov av insyn.¹ Denna skrivning tjänar inte längre någon funktion om offentlighetsprincipen utsträcks till fristående skolor.

De paragrafer i skollagen som hänvisar till andra författningar har förändrats. I förslaget ligger förändringar i 29 kap 14§ där de fristående verksamheterna är inskrivna till skillnad från tidigare då endast de allmänna verksamheterna stod i relation till offentlighets- och sekretesslagen.

¹ Skrivningen är borttagen ur följande paragrafer: 9 kap 22§, 10 kap 41§, 11 kap, 40§, 14 kap 18§ och 15 kap 34§.

I 29 kap 18§ tas skrivningen om att de fristående verksamheterna lämnar över slutbetyg eller betygsdokument till kommunen där den fristående skolan är belägen bort. Lyder fristående skolorna under arkivlagen och offentlighets- och sekretesslagen är kap 29 18§ överflödigt.

Offentlighets- och sekretesslagen samt arkivlagen²

De förändringar som utredningen föreslår kommer att öka kommunens och invånarnas insyn i de fristående skolorna. Genom att de fristående huvudmännen likställs med en myndighet blir beslut gällande allmänna handlingar i de fristående skolorna möjliga att överklaga.

Arkivlagen innehåller reglering om allmänna handlingar. I praktiken innebär det att i princip samtliga inkomna och upprättade handlingar ska arkiveras. När de fristående huvudmännen lyder under arkivlagen innebär detta att de får en arkivmyndighet som utövar tillsyn över de fristående huvudmännen, i Täby kommun är det kommunstyrelsen som har ansvaret för tillsynen. Detta innebär förändringar för både Täby kommun och de fristående huvudmännen som har verksamhet i Täby. För kommunen som arkivmyndighet kommer tillsynsansvaret över antalet skolenheter bli betydligt fler. För de fristående huvudmännen kommer det krävas att de kan upprätthålla den service som förvaltningslagen kräver, exempelvis behöver de vara bemannade under sommarlovet för att ha möjlighet att ta in handlingar.

² Förändringar i författningslagen är: 2 kap 3§ och 13 kap 2§
Förändringar i arkivlagen är: 2a§, 8§ och 16a§

Yttrandet

Täby kommun är positiva till förslaget att fristående och kommunala skolor likställs i författningarna. Täby kommun ser fördelar för invånarna i Täby med att de fristående skolorna med Täby kommun som hemvist lyder under samma reglering gällande arkivlagen och att offentlighetsprincipen utsträcks till dessa verksamheter. Täby kommun har uppfattningen att de författningsförslag som gör det möjligt att ta del av handlingar hos de fristående huvudmänen i likhet med hos en kommunal huvudman ökar likvärdigheten.

Beslut om bevarande och gallring

Täby kommun ställer sig frågande till att digital arkivering inte behandlas i utredningen. Tillsammans med att utredningen inte belyser frågor angående informationssäkerhet kan de föreslagna ändringarna i lag tolkas på olika sätt.

Var beslut fattas om gallring är ytterligare en fråga som inte behandlas i utredningen. Gallringsförfarande kan kopplas ihop med frågeställningen hur bevarande ska kunna garanteras. Ska de fristående verksamheterna vara under samma beslut om gallring som i Täby kommuns fall beslutas av utbildningsnämnderna?

Utbildningschef
Patrik Forshage